

M E S U D B U Ź I M K I Ć

Izložba crteža

CVJETNI TRG

12.09.2018. - 21.10.2018. • Dvorana BNZ ZG ZGŽ, Ilica 54, Zagreb

M E S U D B U Ž I M K I Ć

CVJETNI TRG

Izložba crteža

Copyright crteža i tekstova
Dizajn

© MESUD BUŽIMKIĆ
JASNA BUŽIMKIĆ

Zagreb, kolovoz 2018.

O eksponatima.

U Dvorani BNZ ZG ZGŽ u Ilici 54, od 12. rujna do 21. listopada 2018. bit će izloženo 60 grafika autora Mesuda Bužimkića inspiriranih ambijentom, atmosferom i mijenama najznačajnije zagrebačke urbane ikone - Cvjetnog trga. Većina crteža je rađena u olovci ili tušu, ali će biti izloženo i desetak foto-grafika, tehnike u kojoj fotografija služi kao blijeda podloga koja se pojačava, dopunjuje i grafički osvježava dobivajući tako

novu likovnu vrijednost. Riječ je o fotografijama iz fundusa Muzeja Grada Zagreba, Opatička 20, te Državnog arhiva u Zagrebu, Opatička 29.

Nekoliko crteža predstavlja rekonstrukciju prošlosti prema dostupnim dokumentima i opisima, ili pak prikaz nerealiziranih projekata poput Crkve Sv. Preobraženja Hermanna Bollea.

O crtanju.

Crtež je medij, prvi i najstariji kojim je *homo sapiens*, crtajući po zidovima špilje, ostavio poruke o sebi i svom životu onima koji dolaze nakon njega.

Crtež je medij. Potvrđuju to najstarija slikovna pisma, poput hijeroglifa i klinastog pisma. Crtež je iskonsko ljudsko izražajno sredstvo. Dijete u najranijoj dobi, čim se dokopa kakvog pisala koje ostavlja trag na njemu dostupnoj podlozi, počinje

šarati ostavljajući tako vlastiti trag i šaljući roditeljima svoje prve poruke. Crtanje djetetu pruža prvu radost stvaranja.

U knjizi *Mudrosti sufista* (Grafos, Beograd 1981.g.), maloj po opsegu, ali golemoj po dubini izrečenih misli, na 18. stranici pod nazivom *Crtež* ispričana je zanimljiva zgodica.

Citirat ćemo je u cjelosti kako je napisana na srpskom jeziku:

Pitali sufija iz reda Nakšbandis:

- Ime vašeg reda u stvari znači "Crtaći". Šta vi to crtate i od kakve vam je to koristi?

On reče:

Mi zbilja mnogo crtamo i to je veoma korisno. Evo jedne parabole o tome.

Nepраведно osuđenom limaru bi dozvoljeno da primi ćilim za vršenje molitve koji je izatkala njegova žena. Klečao je na ćilimu, dan za danom, dok se molio licem prema Meki, i posle nekog vremena obrati se svojim tamničarima:

- Ja sam siromah i bez nade, a vi ste bedno plaćeni. Ali, ja sam limar. Donesite mi lim i alat i ja ću da pravim figurice koje ćete moći da prodajete na pijaci i svi ćemo imati korist.

Tako i bi; ali jednog lepog dana, kada su stražari ušli u zatvor, nađoše ćeliju otvorenu, a od zatvoorenika-limara ni traga ni glasa.

Mnogo godina kasnije, kada je nevinost onog limara dokazana, čovek koji ga je zatvorio upita ga kako je uspeo da pobjegne, kakvu je magiju upotrebio. On reče:

- To je stvar crteža, i to crteža u crtežu. Moja je žena tkalja. Ona je pronašla čoveka koji na napravio sve brava u ovom zatvoru pa i od moje ćelije, i uzela je nacrt od njega. Taj nacrt ona je utkala u šare ćilima baš na ono mesto gde ga je moja glava dodirivala pet puta na dan tokom molitve. Ja sam limar i taj crteža me je podsetio na oblik brave. Tražio sam materijal za ukrase da bih mogao da napravim ključ za sebe. Tako sam pobjegao!

U priči se ne govori izravno o koristi koju imaju sljedbenici reda Nakšbandis od crtanja, ali poruka je jasna: crtanje je komplementarna disciplina koja se može uspješno nadopunjavati s ostalim vidovima sufijske spoznajne prakse poput meditacije, ponavljanja kur'anskih ajeta i dova, poezije i filozofije, glazbe i plesa.

Crtanje vodi izlasku iz tamnice fizičkih (dunjalučkih) ograničenja i otvara vrata slobodi stvaralačkog duha. Crtež na limarovoj serdžadi je ključ njegovog spasa, govori priča. Kroz stvaralački čin crtanja, sufija ide ka Bogu, a Bog ide k njemu. Crtanje vodi sufiju samospoznaji te nostalgичnoj žudnji za sveopćom identifikacijom. U sufijskom činu crtanja sve postaje blagost, sklad i jedinstvo, najviši realitet do kojeg može doprijeti ljudski duh. Kozmičko združivanje i unutarnji spokoj. Sufijska doktrina daje crtanju božanski karakter jer je u Bogu prouzročitelj stvaranja. Na putu ka Bogu svakog adepta, pa i sufiju, čeka osobna samospoznaja.

U knjizi *Filozofski kamen sreće*, tvorac sufijskog sustava usuglašenog s ortodoksnim islamom, teolog Gazali (1058.-1111.) citira kur'anski ajet: *Tko poznaje samoga sebe, poznaje i Boga*.

Kako spoznati sebe svladavanjem umijeća crtanja?

Crtanje zahtijeva visoki stupanj koncentracije, moć zapažanja i vizualizacije. Zahtijeva sposobnost

poistovjećivanja crtača s motivom te "ulaska" u motiv kako bi se shvatila njegova unutarnja struktura, logika i smisao. Najviši doseg sufije-crtača bio bi "vidjeti se u svim bićima i sva bića vidjeti u sebi", što nije daleko od učenja indijskih adepta. Dakle, sposobnosti koje razvija crtanje jednake su onima ugrađenima u temelje svih poznatih sustava duhovnog usavršavanja. Spoznavajući na ovaj način svijet oko sebe, sufija-crtač na dobrom je putu ka osobnoj samospoznaji.

Ali, fokusiranje sufije-crtača na vanjski dunjalučki svijet ispunjen likovima i ljudskim tvorbama samo je dio njegovih likovnih traganja.

Naime, likovnost islama usmjerena je od figuracije k apstrakciji. Tek se pojavljuju vegetabilni i cvjetni motivi koji se vješto upliću u geometrijsku strukturu arabeske. Crtež sufijskog crtača koji poštuje islamsku ortodoksiju nije odraz samo fizičkog realiteta, nego je fuzija poznatih geometrijskih likova te sadržaja imaginarnog rezervoara kojeg čine praslike, simboli i znakovi smješteni u jednom od pretinaca kolektivnog nesvjesnog (izraz C.G.Junga).

"Obično" crtanje ima antropološki karakter, a sufijsko kozmički i božanski. Njime sufija nadraća granice svoga ja te se u mističnom ekstatičnom zanosu utapa u božanskoj ljubavi. Pri tome je crtanje samo sredstvo, a ne cilj.

Crtanje može poslužiti kao pomoćno sredstvo u procesu duhovnog usavršavanja.

Crtanje može biti ključ za otvaranje vrata samospoznaje.

Crtež može biti dokument vremena i prostora, ali je neupitno odraz autorove osobnosti.

Što je meni crtanje?

Ne mogu se pohvaliti da pripadam sufijskom redu Nakšbandis (crtači), ali da dijelim s njima brojna svjetonazorska načela, nema nikakve sumnje. Poput njih, i ja sam ključeve duhovnog razvoja tražio posvuda, pa i izvan prostora ortodoksnog islama, ali uvijek oslanjajući se na kreativni čin crtanja.

Vjerujem da su nakšbandisi, kao i ja, bili nadahnuti ljepotom pojavnog svijeta u kojoj su vidjeli očitovanje *Tvorca, koji divno stvara, koji likove daje* (Božja lijepa imena i atributi).

Sasvim sigurno su i oni u mrlji razlivenog tuša na bjelini papira tražili i iščitavali poruke onoga koji *život i smrt daje, kome pripada veličanstvo i čast, živi koji sve uzdržava*.

Kada sam prvi put kao dijete zastao pokraj jedne velike prekrasne vrbe čije je korijenje duboko sezalo u pjeskovitu obalu Une, a grane paralelno njeno zeleno vodeno zrcalo, poželio sam je nacrtati, da natjeram ruku i vrh olovke da na podlozi zabilježe svaki treptaj moje duše i da za cijeli život zapamtim tu sliku.

Takvih slika koje su me tjerale da ih zabilježim bilo je sve više i više. Osobito kada je u zonu mojeg interesa ušla arhitektura, pa strip, zatim ilustracija te karikatura i dizajn.

Crtanje me zbližilo sa Cvjetnim trgom ili još točnije, moja mladenačka očaranost stripomi zagrebačkim Plavim vjesnikom čija se redakcija nalazila na ondašnjem Trgu bratstva i jedinstva na broju 6 u bivšoj palači Granitz, kolijevci hrvatskog novinarstva.

Za bosanskonovskog srednjoškolca, Cvjetni trg je tako postao prvi identifikacijski punkt. Urbani prostor sa mnoštvom ruralnih elemenata poput lako dostupne pitke vode, razgranatih krošanja, a iznad svega prisutnosti obične ljudske komunikacije.

Crtački talent i ljepota zagrebačkih veduta usmjerili su me ka studiju arhitekture. U fazi stručnog dozrijevanja, palače Cvjetnog trga bile su poput golemih udžbenika koji su radoznom studentu nudile na uvid svoj bogati sadržaj.

Shvaćajući crtanje u nakšbandijskom smislu, crtao sam vedute Cvjetnog trga desetljećima, pratio njegove mijene sve do ovih zadnjih - vandalskih. I takav unakažen, sa čudnim bonzai javorima i hladnom višeslojnom staklenom fasadom Centra Cvjetni, i dalje ga volim. I dalje će biti moj dragi Cvjetni trg.

Što je meni Cvjetni trg?

